

tatis viam tenuit: domicilio enim fuit incertus, vestitu incultus, vultu et aspectu inglorius, cum pauperibus conversatus, et humilia quævis amplexus; at in morte honores potissimum fugit, et humilitatem profundiorum sectatus est. Ut enim de Christo moriente loquitur Tertullianus, *despuitur, verberatur, deridetur, foedis vestitur, foedioribus coronatur*. Cur, quæso, Christus in morte tot opprobriis et contumeliis affici vult? Cur gravissimis crucis supplicis, et diræ quam patitur morti, superaddi vult ludibria, derisiones, et omnis generis humiliations? Certe sic despici et abjici vult, ut doceat nos superbiam et honorum ambitum fugere: *ad hoc contumeliarum ludibria, et irrisionum opprobria toleravit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus* (S. Greg. Mor. 34, 18). Hanc etiam honorum et dignitatum ambitionem e cordibus nostris eradicare et fugere docuit nos Christus moriens, cum morte ignominiosa et turpissima plecti voluit. Pro hominum salute mori volens Christus, potestatem habebat eligendi genus mortis, quod sibi magis placuisset; et tamen genus mortis elegit, quod vilissimum et turpissimum erat: mori voluit, sed in cruce: crucifigi voluit, sed inter duos latrones, ac tanto cum dedecore et confusione, ut Christum sic vilificatum videntes stupeant et angeli et homines. Quæ eum causa ad turpissimam mortem præeligendam impulit? Sane unica; ut scilicet homines doceat humilitatem sectari, et ambitionem fugere: *Christus, inquit Chrysostomus, sustinuit mortem: cur ignominiose? Non propter aliud, quam nos docens, ut gloriam, quæ ab hominibus datur, nihili ducamus et fugiamus* (hom. 28 in ep. ad Heb.). O quam præclare docet nos Christus dignitates et honores mundi fugere! Quam sedulo usque ad extremum idipsum nos edocet! Re quidem vera antequam divinam efflet animam, caput suum inclinavit: *et inclinatio capite, tradidit spiritum* (Jo. 19, 30). Nos prius expiramus, inquit Chrysostomus et postea caput decidit; Christus primo inclinavit caput sua voluntate, et postea expiravit. Cur Christus, antequam moriatur, voluntarie caput inclinavit? Præclare et proposito nostro congrue respondet D. Bernardus, Christum morientem caput inclinasse, quia

crucis titulum fugiebat. Jusserat præses, ut supra Christi caput cruci affigeretur titulus, quo Christus Judæorum rex nominaretur: *Scripisit autem et titulum Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus rex Judæorum* (Jo. 19, 19). Christus autem caput suum inclinavit, et quantum potuit, ab hoc titulo elongavit, ut se regiam fugere dignitatem ostenderet: *Caput inclinavit, quia titulum crucis fugiebat*. Heu! quis jam mundi dignitates æstimet, ambiat et quærat? Imo quis eas non parvipendat, timeat et fugiat? Transitorie sunt, vanæ sunt, fallaces sunt; ergo non æstimandæ, sed contemnendæ. Qui ad eas elevantur, pro subditis suis spondent, de iis rationem reddent, et pro iis plectentur: itaque non ambiandæ sunt, sed timendæ. Eas fugere docuit nos Christus nascens in præsepio, fugiens in montem, et in cruce moriens; ideo non inquirendæ, sed fugiendæ. Terrenas ergo dignitates contemnite et fugite in præsentis sæculo, et celestes in futuro dabit Dominus. *Amen*.

DOMINICA PASCHATIS

DE CHRISTI RESURRECTIONE.

Valde mane una Sabbatorum veniunt ad monumentum
(Marc. 16, 2).

Angeli, Petrus, et sanctæ quædam mulieres ad Christi sepulchrum se contulerunt; *Angeli*, ut eum resurrexisse annuntiarent; *Petrus*, ut magistri corpus videret; *sanctæ mulieres*, ut corpus ejus ungerent: *Maria Magdalena et Maria Jacobi, et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum, et valde mane veniunt ad monumentum*. Angelos, Petrum, et sanctas mulieres ad Christi sepulchrum properantes hodie co-

mitemur; ad divinum hoc monumentum mente et animo nos conferamus, minime quidem ut Christi corpus videamus et ungamus, verum ut sepulchri ejus gloriam admiremur. Nec est, quod timeamus fetorem, qui ex hujusmodi locis exhalari solet; cum omnia in eo suavissime oleant. Non est, quod timeamus milites ad illud custodiendum missos, cum præ timore, animi deliquium passi sint. Non est, quod timeamus Judæorum invidiam, cum jam suam agnoscant malitiam, jamque fateantur, verum Deum esse eum, quem antea Doctorem habere noluerant. *Vere Filius Dei erat iste.* Adeamus ergo cum fiducia ad Christi sepulchrum, ut ejus gloriam contemplemur. *Ave.*

Cum contraria juxta se posita magis elucescant, ut magis oniteat sepulchri et resurrectionis Christi gloria, Lazari mortui monumentum mente revolo, ac ejus sepulchrum et resurrectionem, sepulchro et Christi resurrectioni oppono. Et ideo Lazarum, fato functum, in triplici statu considero; scilicet antequam resurgat, cum actu resurgit, et postquam resurrexit. Antequam resurgat Lazarus, corpus ejus in sepulchro putridum jacet et fetidum: *jam foetet* (Joan. 11). Cum resurgit, virtute sua non exiit, sed Christi, qui eum extra sepulchrum vocat: *Lazare, veni foras.* Postquam resurrexit, non immortalis exiit, sed elapso aliquo tempore, iterum mortuus est sicut et alii homines, qui omnes moriuntur: *quis est homo qui vivet, et non videbit mortem?* A Lazari sepulchro ad Christi sepulchrum propero, in quo omnia contraria, omniaque Christo gloriosa video et admiror. Non enim in sepulchro foetet Christus; non aliena virtute surgit: nec vitam resumit, ut iterum moriatur: non foetet, sed incorruptibilis remanet; non aliena, sed propria ac sibi innata virtute resurgit; non vitam resumit, ut iterum moriatur, sed ut in perpetuum vivat. Quæ omnia ut clarius et ordinatius probentur, intueamur quomodo Christus est in sepulchro, egreditur de sepulchro, et vivit extra sepulchrum. Christus 1. *est in sepulchro* sine corruptione: 2. *egreditur de sepulchro* sine auxilio extraneo: 3. *vivit extra sepulchrum* sine relapsu. En tria puncta, quibus quam gloriosum sit Christi sepulchrum, omnibus patebit.

I PARS.

Christi corpus est in sepulchro sine corruptione.

Nescio quo sensu Tertullianus hominum sepulchra *asylum mortis et requiem sepulture* vocet; certum enim, corpora nostra in sepulchris, non ut in asylo et in loco quietis, quinimo ut in horroris, persecutionis et corruptionis loco residere, cum ibi vermes, bufones, serpentes et humor corpora nostra persequi, corrumpere et in fœdam putredinem redigere soleant. Ast quod de nostris sepulchris asseri nequit, hoc Christi sepulchro perfectissime congruit: ibi enim corpus ejus ut in asylo securissimo tribus diebus romansit: ibi vere requievit, quia neque a vermibus, nec ab alio quouam corruptum fuit. Illud enim corpus, quod, permittente Deo, a Judeis vulneratum et occisum fuit, in sepulchro incorruptum remansit: *factum est incorruptibile, quod potuit occidi* (S. Leo ser. 2. de resurr.). A Judeis Christus vulnerari et occidi passus est, quia vulnera et mors ejus nobis utilia, necnon ad salutem nostram necessaria erant; corporis autem Christi corruptio nec necessaria, nec utilis nobis erat, eo quod per illam Christus nec mereri tunc poterat, nec pro nobis satisfacere. Quin contra hæc corruptio salutis nostræ obfuisse, quia si in sepulchro corruptum esset corpus Christi, multi inde sumpsissent occasionem dubitandi, aut de veritate voluntariæ mortis ac resurrectionis, aut de virtute divinitatis illi corpori conjunctæ. Quamvis ergo propter utilitatem nostram vulnerari et mori voluerit, noluit tamen corpus suum corrumpi; ad majorem sui gloriam illud incorruptum servavit. Mirabile hoc corporis Christi privilegium prædixerat regius Vates his verbis: *non dabis Sanctum tuum videre corruptionem* (Ps. 15). Hoc *Sanctum*, quod nullam visurum erat corruptionem, est corpus Christi: licet enim aliorum hominum corpora corruptioni subiaceant, Christi tamen corpus, utpote Verbo divino, incorruptionis principio, unitum, nulli cor-

ruptioni subjacuit, noluitque Deus sanctum hoc corpus putrefieri et corrumpi. Sicut, inquit divus Petrus, anima Christi in inferno non remansit, ita nec corpus ejus in sepulchro corruptum est: *neque derelictus est in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem* (Act. 2, 31). Coeleste illud manna, quod sexta die a Judæis colligebatur, sequenti Sabbato semper servabatur incorruptum: *non computruit, nec vermibus scaturivit* (Exod. 16). Coeleste similiter et divinum manna extitit corpus Christi, quod sexta feria, seu die Veneris sancto de cruce est collectum et toto Sabbato immediate sequenti in sepulchro remansit incorruptum. Hanc corporis Christi in sepulchro incorruptionem sub pacis et requiei metaphora præclare edocuit Psaltes regius, dum sic Christum loquentem inducit: *In pace in idipsum dormiam et requiescam* (Psal. 4). Aliorum corpora non in pace requiescunt in sepulchris: ut primum enim terræ mandantur, a vermibus et humido ita impugnantur, ut brevi corruptionem patiantur. Hæc fuit gloria corporis Christi mortui et sepulchro mandati, ut non solum pacem et requiem haberit ab omni labore, verum et ab omni prorsus corruptione. *In pace in idipsum dormiam et requiescam*: seu, ut explicat D. Hieronymus, *erit in pace sepultura ejus, quia caro ejus non videbit corruptionem*. Cum exercituum duces gloriosam de superbo hoste victoriam reportarant, in suæ virtutis et bellici ardoris testimonium et titulum arma et instrumenta victoriæ sollicitè servant, studiosè custodiunt et in tuto loco, ne ærguissent, collocare solent. Christus similiter, qui gloriosam de dæmonibus victoriam retulerat, ad sui gloriam et ad ostensionem virtutis suæ, corpus, cujus ministerio tartareas has potestates debellarat, sollicitè custodivit, illæsum servavit, nec illud corrupti passus est. *Christus*, inquit Doctor Angelicus, *noluit corpus suum qualitercumque putrefieri, aut qualitercumque resolvi; sed ad ostensionem virtutis divine, voluit illud corpus incorruptum permanere* (3 p., q. 51, a. 3). Magnum, inquit Sanctus Chrysostomus, discrimen habetur Christum inter et terrenos principes. Isti dum in hoc mundo vivunt, facultates, potentiam et gloriam

suam manifestant; adveniente morte, potestas, honor, divitiæ, ac omnia cum ipsis pereunt. *Ipsis pereuntibus, omnia pereunt*. At in Christo omnia præpostere et aliter evenerunt; *nam ante crucem omnia sunt mæsta et infirma; ut autem crucifixus est, omnia clariora sunt facta* (S. Jo. Chrys.). In Christo quidem omnia opposita fuere et contraria, quia dum vitam ageret mortalem, vocatus est filius fabri, amicus peccatorum, seductor plebis, dæmonis organum, religionis judaicæ infensissimus hostis et pacis publicæ turbator; ipse etiam hominibus diu ignotus esse voluit; discipulos humili loco natos sibi elegit, ac paupertatem tantam sectatus est, ut dixerit, se non habere, ubi caput reclinaret; uno verbo, dum viveret, ipsius omnia mæsta et infirma. Postquam vero Christus crucifixus est, potestas, majestas et divinitas ejus coram hominibus enituerunt. Tunc *omnia clariora sunt facta*, sol enim obscuratus est, terra tremuit, velum Templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum; monumenta aperta sunt et multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Ipso tandem mortuo, innocentiam ejus prædicant inimici, armati trepidant custodes; et ipsi vermes sacrum ejus venerantur corpus, ac adversus sanctuarium illud nihil moliantur, quia ipse ad ostensionem virtutis divine, voluit corpus suum incorruptum permanere. O magnam sepulchri Christi gloriam! Alia monumenta, quantumcumque extrinsecus splendida, quantumvis auro, gemmis, lapidibusque pretiosis rutilantia, corpora jam corrupta, aut corruptioni obnoxia continent et includunt; at tanta sepulchri Christi gloria, ut nullus ibi fætor, nulla putredo; ibique Christi corpus penitus incorruptum et ab omni corruptione alienum requiescat. Refert Plutarchus, sepulchro Semiramidis hoc inscriptum fuisse epitaphium: *quisquis Regum pecunias egeris, demolis monumentum et quotquot velis sumito*. Rex Darius, illius thesauri amore allectus, aperuit sepulchrum et nil aliud quam ossa putrida et fetida invenit. Idem sane inveniret, qui aliorum magnatum monumenta aperiret; si quis revolveret lapides, quibus sepulcra Cæsarum, regum et principum teguntur, nil ibi nisi vermes, putredinem aut ossa quædam fetida reperiret,

unde nullus superbire, imo summopere humilitatem sectari oportet. Quamdiu in hoc seculo vivunt homines, alii estimantur, contemnantur alii; *estimantur* et honorantur, qui divites, qui sapientes et qui potentes videntur; *contemnantur* et despiciuntur, qui pauperes, qui ignari et ignobiles. In sepulchro pares omnes et æquales inveniuntur; ibi nulla fit distinctio pauperis a divite, ignari a docto et nobilis a plebeio; ibi omnium corpora corruptioni sunt obnoxia; ibi non minus fœtent magnatum, quam rusticorum cadavera. O homo, sive magnus, sive parvus fueris, corpus tuum in sepulchro putrescet, ac in limum fœtidum et in pulverem convertetur; quomodo audeas superbire et altum sapere? Voluit enim Deus, hominum corpora in pulverem et putredinem redigi, ut hi procul a se superbiam pellant, utque humilitatem sectentur. *Pulvis es, et in pulverem reverteris, ut non apponas ultra magnificare te super terram* (S. Greg. Nyss.). Non ergo apponatis magnificare vos super terram; prospicientes qualia in sepulchro futura sint corpora vestra, humiliamini et vosmetipsos despiciate. Humiliamini prævidentes, quales futuri sitis in sepulchris; ac itidem Christi in sepulchro existentis admiramini gloriam, quæ tanta extitit, ut nullus ibi foetor, nulla putredo; ibique corpus ejus incorruptum maneat. Ecce primum radium gloriæ, qui in Christi sepulchro rutilat: transeamus ad secundum, et postquam vidimus Christum in sepulchro jacuisse sine corruptione, inspiciamus eum e sepulchro exeuntem propria virtute, *et sine ullo auxilio extraneo*.

II PARS.

Christus egreditur de sepulchro sine auxilio extraneo.

Dum hic in terris moraretur Christus, ab inimicis seductor, Samaritanus, dæmonium habens et dæmones consulens dicebatur; qui autem pie de illo judicabant, hoc solum sentiebant, quod esset Elias, aut Jeremias, aut aliquis ex prophetis.

Omnibus notum facere voluit Christus, se esse verum Deum. *Notus ero in oculis multarum gentium et scient quia ego Dominus* (Ezech. 38). Hoc quidem hominibus notum fecit, ac potissimum argumentum quod adhibuit ad manifestandum et probandum se esse Filium Dei naturalem, est triumphus resurrectionis, quo propria virtute ac insita vi et potentia, absque ullo auxilio extraneo, seipsum a mortuis suscitavit et in vitam revocavit. Christus, ut ait D. Paulus, *predestinatus est Filius Dei in virtute*; seu, ut explicat D. Damascenus, *declaratus est Filius Dei in virtute*. Multiplici quidem virtute, quæ in eo eluxit, aliquo modo declaratus et agnitus est Filius Dei; virtute, scilicet, homines sanctificandi, mortuos suscitandi et alia miracula faciendi; verum magna et præcipua virtus, qua Christus declaratur et agnoscitur Filius Dei, hæc est, quod propria virtute seipsum suscitaverit. Nullus seipsum suscitare valet, nisi sit ipse Deus; ideo Je. Chr. ut ostenderet ac manifestaret se esse Deum, propria virtute et absque ullo adjutorio externo seipsum suscitavit; *factus sum sine adjutorio inter mortuos liber* (Psal. 87). Alii nonnulli suscitati et a sepulchro exierunt liberi aliena virtute, sicut filius viduæ Naim suscitatus et a morte liber factus non propria, sed Christi virtute; sic Tabitha a mortuis surrexit non propria, sed S. Petri virtute. A sæculo autem auditum non fuit, quod aliquis seipsum suscitaverit; omnibus hominibus hæc præclusa est via; nullus hanc virtutem habuit: singulare hoc Hominis-Dei extitit privilegium; hæc Christi gloria, quod seipsum propria virtute et sine ullo auxilio externo suscitaverit: *Factus sum sine adjutorio inter mortuos liber*. Christum Dominum in die resurrectionis induisse se fortitudine et virtute, ait Vates regius: *Indutus est Dominus fortitudinem et præcinxit se virtute* (Psal. 92). Christus fortitudo infinita, in resurrectione dicitur specialiter virtute et fortitudine indutus, qua sicut manifestantur et exterius apparent ea, quibus induimur et præcingimur; ita et Christus in resurrectione dicitur virtute et fortitudine indutus, eo quod tunc virtutem et fortitudinem suam maxime manifestavit in hoc, quod seipsum propria virtute suscitaverit. Prædixerat

Christus, se virtute propria a mortuis suscitandum, cum scilicet de proprio locutus corpore, Judæis dixerat: *Solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud* (Ioan. 2, 19). Ipse autem hodie induitur fortitudine, præcingit se virtute, ac virtutem suam ostendit dum templum hoc excitat ac seipsum propria virtute suscitavit. Job personam Christi agens, prophetice dixit: *in nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies; alia translatio, quam refert V. Boda, habet: sicut phoenix multiplicabo dies meos*. De phoenix, Christum adumbrante, docent varii auctores, hoc infirma et morti proxima naturæ instinctu ligna quedam odorifera et aromatica collegat, ex quibus facta strue, super illam alas quatit, donec hoc concussu ligna accendantur et ex iis fiat ignis; in quo mirabilis hæc avis comburitur et ex cineribus ejus oritur vermiculus, ex quo vermiculo alia nascitur phoenix. Unde videtur phoenix ex seipsa renasci, et quasi se reproducere (1). *Phoenix semetipsam funerans renovat* (Tert. de resurr. carn. 14). Sic Christus, velut altera phoenix, die Veneris sancto crucem portans, ligna collegisse videtur, super quæ moriturus erat; divina autem hæc phoenix, seu Christus, jacens in sepulchro, circumdatus odoribus et aromatibus pretiosis (centum quippe libræ myrrhæ et aloes empta fuerant ad sacrum corpus condiendum) non aliena, sed propria virtute renatus et suscitatus est; nullo alterius adjutorio, virtute sibi innata resumit animam suam, quam posuerat: *Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam* (Ioan. 10). Unde ipsius sepulchro hoc epitaphium jure merito insculpi posset: *Surrexit*. Aliorum, qui extranea virtute surrexerunt, pro epitaphio hæc verba apponi possent: *Suscitatus est*: hic suscitatus est a D. Petro, hic suscitatus est a D. Paulo: solius Christi sepulchro hoc epitaphium convenit, *Surrexit*, quia ille solus propria virtute et

(1) Quamquam ad fabellas amandatur existentia phoenix, sub mithi tamen umbra latet festiva quedam figura resurrectionis Christi, quem certe dixeris magis incendio amoris, quam vi tormentorum exinanitum. N. E.

absque alterius auxilio surrexit et de sepulchro egressus est. Hoc probe noverant Angeli, qui illud epitaphium ad Christi gloriam pronuntiarent: quaerentibus enim Christum in sepulchro, dixerant: *Surrexit, non est hic*. Cum viri eruditi in sæculo epitaphia in defunctorum magnatum honorem conficiunt, his semper utuntur verbis, *hic jacet*; hic jacet, inquit, ille imperator, hic jacet ille rex. Sua semper epitaphia ab his verbis incipiunt, *hic jacet*. Jamvero epitaphium toto coelo oppositum ad Christi gloriam hodie proferunt Angeli; neque enim dicunt, quod in sepulchro jaceat, verum quod e sepulchro propria virtute surrexit, *Surrexit*. Illustrium virorum sepulchra omni ævo adornari et insigniri consueverunt epitaphiis; quæ sunt quasi virtutum et facinorum ejusque compendia et præcones. Sic ad Alexandri sepulchrum delineatæ sunt Asia et Europa, hæc epigraphæ: *Alexandri victoria*; ut omnibus manifestaretur, ab Alexandro Asiam et Europam fuisse devictas. Sic Cyrus illud sepulchro suo epitaphium affigi voluit: *Hic jacet Persarum debellator*; ut omnibus notum fieret, ab illo Persas fuisse debellatos. Sic in sepulchro Josue in gloriosum emblema et in honorificum epitaphium, sol depictus est cum hac inscriptione: *Sol contra Gabaonem ne movearis*, ut omnibus innotesceret, Josue solem velocissimo cursu properantem coëruisse. Gloriosa quidem hæc epitaphia; at his omnibus longe gloriosius est illud Christi epitaphium: *Surrexit*. Quia nullus alius seipsum suscitare valuit; hoc soli Christo competit, qui seipsum propria virtute nulloque extraneo auxilio suscitavit. Magdalena anxie quaerens, hic Christum e sepulchro sustulerit, ipsi Christo suscitato, quem non agnoscebat, dixit: *Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi* (Jo. 20, 15); congrua certe interrogatio, quia ipse Christus, quem alloquebatur et interrogabat, seipsum suscitaverat et e sepulchro sustulerat: *Recte interrogat*, inquit S. Augustinus (serm. 133 de temp.), *si tu sustulisti eum: ipse enim tulit corpus suum, qui illud protulit de sepulchro; ipse tulit corpus, qui illud jacens et dormiens sua aspiratione collegit: ipse tulit corpus suum, qui illud divinitatis virtute gestans, portavit ad*

caelos. Christus e sepulchro tulit semetipsum; Christus jam mortuus seipsum ad vitam revocavit; qui non habebat vitam, sibi ipsi vitam dedit, ac seipsum suscitavit. Hæc omnia paradoxa videntur et incomprehensibilia: hæc tamen optime explicantur, quod scilicet Christus seipsum suscitaverit virtute divinitatis, cui anima ejus et corpus personaliter jungebantur. Hoc igitur corpus, etiam ab anima separatum et sepultum divinitati semper erat unitum. Unde sicut communicatione idiomatum dicebatur: hic mortuus Deus est, et Deus est hic mortuus; ita licet virtute divina Christus suscitatus sit, dici potest, quod hic mortuus seipsum propria virtute suscitaverit, quia virtus divina, qua suscitatus est, ipsi erat unita. Ecce secundum gloriæ radium, quo illustratur Christi sepulchrum: quid enim gloriosius, quam quod ipse propria virtute a sepulchro surrexerit: *Christus seipsum a mortuis suscitavit*, inquit Procopius; *quis unquam hominum musepula mortis captus, claususque semel, inde potuit vi sua atque virtute liber egredi? Aut quem gigantum hactenus experti sumus ita fortem, ut mortuus, atque in sepulchro clausus, seipsum potuerit inde vivum liberumque* (in c. 5 Isaie)? Certe nullus purus homo, sive gigas ille sit, sive rex, sive plebeus, hoc perficere valuit: illud privilegium Homini Deo est speciale; hæc gloria soli Christo debetur: ipse solus a sepulchro surrexit sine auxilio extraneo. Tandem *Christus extra sepulchrum vivit sine relapsu.*

III PARS.

Christus vivit extra sepulchrum sine relapsu.

Corpori Christi hypostatice unitum erat Verbum, et ideo ex vi talis unionis corpori ejus debebantur impassibilitas et immortalitas. Quia tamen Verbum divinum copiosam voluit esse nostram redemptionem, miraculose suspendit influxum vite, qui ratione hujus unionis carni Christi communicari debebat;

et ut loquitur Clemens Alexandrinus: *Verbum caro factum permisit carni, ut sua pateretur*; hac ergo permissione data carni Christi, tanto ipse erga nos amore accensus est, ut pro nobis gravia pati et acerbam mortem subire voluerit. In resurrectione vero desiit hæc facultas: tunc cessavit miraculum quo impediabatur, ne Verbum vitam carni Dominicæ communicaret: proinde sic a mortuis surrexit Christus, ut non amplius esset moriturus: *de sepulchro se reddidit vivum, nunquam deinde moriturus* (S. Aug. tr. 91 in Ioan.). Hanc carnem morti obnoxiam sumperat Christus, ut Patri pro peccatis nostris satisfaceret, atque nos a dæmonis captivitate redimeret; cessante fine, cessant et media ad finem; ideo completa jam redemptione nostra, noluit carnem suam amplius esse passibilem et mortalem; ac ita seipsum suscitavit, ut non ultra ipsius caro morti subesset; *tertia die resurrexit in carne nostra, sed nequaquam ulterius moritura* (S. Aug., de sym.). Hanc Christi a mortuis suscitati immortalitatem declarat ipse, dum ait: *Fui mortuus; et ecce sum vivens in secula sæculorum* (Apoc. 1, 18). Fuit mortuus Christus propter nos; hic fuit Agnus pro salute nostra occisus; mori voluit, ut peccata nostra suo sanguine lavaret; postquam per passionem suam nostra lavit peccata, surrexit non iterum moriturus: *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur* (Rom. 6). Mortis imperio se semel subdidit, ut nos a peccatis redimeret; postquam resurrexit, *mors illi ultra non dominabitur*, quia surrexit non amplius moriturus, nec in sepulchrum reversurus. Christum ait divus Paulus esse primum eorum, qui a mortuis surrexerunt: *Christus surrexit a mortuis, primitivè dormientium* (1 Cor. 15). Cur Christum vocat primum, qui a mortuis surrexit? Nonne prius a mortuis surrexerant Lazarus et filius viduæ Naim, quos ipse Christus suscitaverat? Nonne etiam ab Elia et Eliseo mortui quidam prius fuerant suscitati? Cur ergo Christum Paulus mortuorum, qui miraculose surrexere, primum vocat? Ratio est, inquit sanctus Epiphanius, quia Lazarus, filius viduæ Naim, et alii mirabiliter

suscitati ita surrexerunt, ut iterum essent morituri: Christus autem surrexit haud iterum moriturus, et ideo primus vocatur: *Licet ante ipsum Lazarus et multi alii fuerint resuscitati: hoc tamen fuit ad vitam mortalem, quae magis dicitur mors, quam vita: vera resurrectio fit ad vitam immortalem, ad quam Christus resurrexit primus* (Liran. in c. 1 Apo.). Christi resurrectio apud Prophetam vocatur *nativitas*; sic enim Patrem aeternum Christo loquentem inducit: *Filius meus es tu, ego hodie genui te* (Ps. 2). Cum quis filium vidit periculose vulneratum et quasi mortuum, ei postmodum gratulari solet, si a tali vulnere salvus evadat: ipsaque die, qua illum extra mortis periculum perspicit, ei dicit: o fili, hodie mihi natus es, hodie incipio esse pater tuus. Eodem modo Pater aeternus, Christum videns tertia die a morte liberatum atque prorsus illasum, gratulatur illi, dicens: *Ego hodie genui te*; hodie videris natus mihi, cum a mortuis surrexisti. Et revera Christi resurrectio est quasi nativitas, primae ejus nativitati in pluribus similis; siquidem sicut in Virginis utero anima fuit corpori unita, ita in sepulchro fuit ei iterum unita; sicut etiam Christus Mariae thalamo exiit, inviolato virgineo claustro, ita in resurrectione exiit et sepulchro, intacta petra et inviolatis sigillis, quibus signatum erat monumentum: sicut tandem Dominus de Matris vulva vivus exivit, sic de sepultura vivus surrexit. Ecce duas Christi nativitates plurimum similes: at vero, ut ait sanctus Ambrosius (Serm. 48), secunda est prima gloriosior, quia cum natus est e Virginis utero, morti obnoxius prodivit: e sepulchro vero natus est et surrexit immortalis: *Gloriosior ista est, quam illa nativitas, illa enim corpus mortale, haec immortale dedit*. Quod et confirmat sanctus Petrus Chrysologus, dum ait, Christi sepulchrum esse veluti uterum, in quo concipitur Christus mortuus: *uteri nova forma, mortuum concipit, parit vivum*. Si in mulierum utero fetus sit mortuus, mortuus paritur et non vivus: at uteri istius est nova forma, quia Christum concipit mortuum, parit vivum, et ita vivum, inquit Chrysologus, ut nusquam amplius sit moriturus: *resurgentium lux mori non potest*. Christus,

qui est lux et exemplar eorum omnium qui resurrecturi sunt, ita e sepulchro surrexit, ut non amplius sit moriturus. Ecce tertium gloriae radium, qui in Christi sepulchro rutilat.

Christi sepulchrum gloriosum fore praedixerat Isaia: *Erit sepulchrum ejus gloriosum*. Hoc quidem sepulchrum est gloriosum, quia in eo Christus remanet, ab eo surgit, et extra illud vivit; in eo Christus remanet absque ulla corruptione, ab eo surgit absque ullo auxilio externo, extra illud vivit absque ullo relapsu. Contemplemur gloriam Christi in sepulchro absque ulla corruptione triduo remanentis, admiremur virtutem Christi e sepulchro absque ullo auxilio externo egredientis; potissimum haereamus in meditatione Christi extra sepulchrum absque relapsu viventis, ut inde aliquem ad mores recte componendos fructum eliciamus. Si enim Christus extra sepulchrum vixit sine relapsu, si ita surrexit, ut non iterum mortuus sit, inde moveri debemus ad non iterum labendum in peccatum: *Debenus perfecte mori peccato, ut non redeamus ad illud: sicut et Christus non rediit ad vitam, ut iterum moreretur* (Hugo Card. in c. 6 Ep. ad Rom.). Pascha apud Judaeos Nil aliud erat, quam transitus; *Phase, id est transitus*: si ergo Paschalia festa digne peregerimus, transitum fecimus de peccato ad vitam, quia, ut ait S. Maximus Taurinensis Episcopus, *bonus transitus est, transire de peccatis ad justitiam, de vitiis ad virtutes*. Si jam autem bonum hunc transitum fecimus, non debemus in priora peccata relabi: si per poenitentiam vere a peccatis surreximus, et transivimus de morte ad vitam, non debemus iterum mori recidendo in pristina peccata. Heu! tamen, a peccatis ita resurgunt plurimi, ut statim in ea revertantur: *Pascha est illis magis in reditum, quam in transitum*; quia in priora peccata mox relabuntur, ac post Paschalia festa iidem sunt qui antea, et subtiliter adnotavit quidam, quod peccatores sacro Paschatis tempore dicere soleant versiculum: *Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto*. Prima die, sen ipsa die Paschatis, peccata sua confitentur, ad sacram Synaxim accedunt, concioni intersunt, aliaque christiani hominis munia adimplent, ac vere Deum glorificant, unde hac die dicere

videntur: *Gloria Patri*. Secunda die aliquantulum de fervore remittunt, adhuc tamen glorificare statuunt Dei Filium, cujus meritis a peccatis surrexerunt; unde hac die dicere videntur, *et Filio*. Tertia die, spiritualibus adhuc remissus vacant, quia tamen gratiæ per Spiritum sanctum acceptæ nondum totaliter sunt immemores, illum adhuc glorificant, et dicere videntur, *et Spiritui sancto*. At ubi festa transierunt, perficiunt versiculum; sunt enim iidem qui erant ante festa, sunt perjuri, blasphemæ, potatores, et iisdem vitiis dediti, quibus ante festa addebantur; tunc facti dicunt, *sicut erat in principio*. At non ita resurgendum, ut in priora recidamus peccata, verum ut amplius per peccatum in spiritualem animæ mortem non incurramus. Mementote, inquit S. Bernardus, quod Christus non recidit, sed resurrexit: non rediit, *sed transiit; transmigravit, non remeavit*; surgamus et nos ita, ut non recidamus, ita transeamus, ut non redeamus; ita transmigemus a statu peccati ad statum gratiæ, ut non amplius ad peccata remeemus. *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur*: sic si nos a peccati morte surrexerimus, non ultra per peccatum moriamur; peccatis, et terrenis cunctis ablegatis, quæ sursum sunt quæramus: *Si consurrexeritis cum Christo, quæ sursum sunt querite*. Si autem sollicite gratiam et gloriam quæramus, *gratiam et gloriam dabit Dominus. Amen.*

DOMINICA IN ALBIS

DE CHRISTI VULNERIBUS.

Ostendit ei manus et latus (Joan. 20, 20).

Mirabimini forte, fratres charissimi, quod hodierna die Christum Salvatorem vulneribus sauciatum oculis vestris objiciam: mirabimini, quod postquam paucis ab hinc diebus Christum in

Resurrectione sua ineffabili gloria radiantem vidistis, eum modo variis affectum vulneribus proponam. Jamvero de Christo vulnerato, seu de Christi vulneribus disserere hodiernum invitat Evangelium, suadet ratio, et ipse Christus docet. *Hodiernum quidem invitat Ecangelium*, cum enarret, Christum apostolis apparuisse, suaque eis vulnera exhibuisse. *Ratio etiam hoc suadet*; nil enim magis rationi consentaneum, quam quod omni tempore sacra hæc mente revolvens vulnera, quæ fuere veluti fontes uberrimi, ex quibus redemptionis nostræ pretium feliciter manavit. *Hoc tandem docet Christus*, quia Apostolis suas hodie cicatrices exhibet, ut discant concionatores, sui muneris esse, Christi passionem, ejusque vulnera populis sæpe objicere, eaque illis in mentem revocare. Venite ergo, ut sacra hæc necum hodie contemplemini vulnera: accedite, ut admiremini plagas illas, quas ad totius humani generis redemptionem Christus constanter pertulit: venite tandem, et has mente volute cicatrices, quas ut cruentos amoris sui characteres, et veluti illustriora triumphi sui signa Christus apostolis ostendit; *Ostendit ejus manus et latus*. Sacra hæc vulnera passus est Christus; hæc intulerunt Judæi: viderunt apostoli: Thomas illa tetigit; ea cum dolore contemplata est Maria; et nos pro modulo nostro de iis disseremus. *Ave.*

Christus Salvator vulnera passus est, ostendit, et in corpore suo retinuit. Illa passus est in monte Calvaria: ea ostendit in conaculo, eorumque cicatrices retinuit in cælo. Ea Christus passus est: *Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras* (Isa. 53, 5); illa Christus ostendit: *ostendit eis manus, et latus*; illa tandem Christus retinuit, eaque post mortem palpari voluit; *affer manus tuam, et mitte in latus meum* (Joan. 20, 27). Miror maxime, quod Christus, cujus innocentia summa, et qui unico voluntatis suæ actu nos redimere poterat, tot in corpore suo vulnera perpeti voluerit. Miror magis, quod post resurrectionem Christus apostolis apparens, ut eos consoletur, eis vulnera exhibeat, quæ afflictionis eorum motuum extiterant et causa. Miror tandem, quod vulnera Christus retineat etiam in cælo, quod est omnis voluptatis locus, ubi nullus dolor, nul-

laque afflictio locum habet: *neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra* (Apoc. 11, 4). Hæc omnia mysteria hac eon-
 cione evolvere propono: hac omnes difficultates explanare
 statui, ac explicare cur Christus innocens vulnera proferat?
 cur Christus a mortuis excitatus, vulnera ostendat? cur Chri-
 stus glorificatus, vulnera retineat? Videamus ergo 1. cur
 Christus vulnera patitur? 2. cur Christus vulnera ostendit?
 3. cur Christus vulnera retinet? En tres quæstiones, quarum
 solutione tota ista perficietur concio.

I PARS.

Cur Christus vulnera passus est.

Christus Dominus in hunc mundum venit, ut mediatoris, re-
 demptoris et salvatoris munus obiret. Mediator fuit: *Unus me-
 diator Dei et hominum Homo Christus Jesus* (2. Tim. 2).
 Hominum etiam redemptor exitit: *Qui dedit redemptionem
 semetipsum pro omnibus* (Ephes. 2, 5). Eorum tandem sal-
 vator fuit: *Cujus gratia estis salvati*. Christus autem vulnera
 in corpore suo pertulit, et passus est tamquam mediator, re-
 demptor, et salvator: 1. *tamquam mediator*, ut nos æterno
 Patri reconciliaret; 2. *tamquam redemptor*, ut nos a dæ-
 monis servitute redimeret; 3. *tamquam salvator*, ut nobis
 paradisi portas reseraret.

1. Per Adami peccatum facti eramus Dei inimici: per exitio-
 sium illud scelus in æterni Patris offensionem incurrera-
 mus, ita ut nec homo, nec angelus, nec creatura aliqua, solus
 Deus nos illi reconciliare posset; Christus autem, quia Deus
 erat, ut nos æterno Patri reconciliaret, mediatoris munere
 fungi dignatus est, ac ut mediatoris munus perfecte adimpleret,
 in Calvarie montem ascendit, ibique acerbis vulneribus sau-
 ciatus, illis mediantibus, nos Patri reconciliavit et in pristi-
 nam ejus amicitiam reduxit; *et vos cum essetis aliquando
 alienati, et inimici; nunc autem reconciliavit in corpore*

carnis ejus per mortem (Coloss. 1). Divinus ille mediator non
 in vacuum vulnerari voluit, inutilia esse noluit vulnera, quæ
 in corpore suo pertulit: ipsorum virtute ac merito æternum Pa-
 trem placare, homines illi reconciliare, eosque in eius amicitiam
 revocare voluit. Et ideo Christus vulnera ab Isaia propheta vo-
 cantur *disciplina pacis nostræ* (Isa. 53), quia scilicet median-
 tibus illis, facta est pacis compositio, et homines æterno Patri
 reconciliati sunt. Per prophetam asserit Christus, quod nos
 in manibus suis descripsit; *ecce in manibus meis descripsi
 te* (Isa. 49, 16). Sanguinolentis characteribus non in pulvere,
 vel papyro, at in propriis manibus descripsit nos Christus. Cur
 autem et quomodo ibi nos descripsit? Ut hoc explicem, sciendum
 quod Pater æternus, Adami casum videns, scripto privato nos
 rebelles et hostes suos denuntiaverit. Christus autem in hunc
 mundum veniens ut mediator, scriptum illud scidit et cruce
 affixit: *delens quod adversus nos erat chirographum de-
 creti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio
 affigens illud cruce* (Coloss. 2, 14). Postquam Christus decretum
 illud a Patre æterno adversus nos conscriptum conscidit, aliud
 nostri gratia scripsit ipsemet. Pacis enim nostræ cum Patre
 æterno compositionem scriptis mandavit, ad quod scriptum
 exarandum clavos in calamos, et proprium sanguinem in atra-
 mentum assumpsit; ac in propriis manibus hanc pacis composi-
 tionem scripsit: *in manibus meis descripsi te*. Quid vero movit
 Patrem æternum ad consentiendum huic pacis compositioni?
 Quid illum inclinavit ad homines in sui gratia recipiendos?
 Christi utique vulnera. Unde Christus ea hodie apostolis osten-
 dens, ait: *Pax vobis*. Quasi dicat: Ecce vulnera, quibus
 mediantibus, pax vestra cum Patre æterno perfecta est, et
 cum illo estis reconciliati. Quomodo autem Christus vulnera passus
 sit, ut nos æterno Patri reconciliaret; *ea etiam passus est,
 ut nos a demonis servitute redimeret*.

2. Adami peccato non solum Dei inimici, etiam dæmonis
 servi facti eramus, ita ut omnes homines sub dira ejus ser-
 vitute nascerentur et viverent. Jamvero tanto Christus in nos
 exarsit amore, quod cruce affigi, cruentisque plagis sauciari vo-

Inerit, ut nos ab infelici et tyrannica hac servitute redimeret; *dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret* (ad Tit. 2, 14). Non auro, non argento nos redemit; verum passione sua, vulneribus in corpore suo perceptis, et pretioso sanguine qui ex eis manavit. *Scientes, quod non corruptilibus auro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi* (1 Petr. 1). Ex angelis et archangelis, e cherubinis et seraphinis peccaverant multi; ex iis plures servi facti erant peccati; iis tamen omnibus Christus gratiam redemptionis denegavit; ad illos redimendos nec unicum e corde suspirium mittere, nec vel minimam ex oculis lachrymam fundere voluit; et ideo eterne subjacebunt servituti, ac in inferno tetrivinculis ligati in æternum ingemiscunt. *Angelos, qui non vacerunt suum principatum, vinculis æternis sub caligine reservavit* (Ep. Jud. 6). At Christus Dominus majore nos amore prosecutus est, quia ut nos redimeret, in laboribus fuit a juventute sua, ac flagellari, spinis coronari, et sauciari voluit. Et ideo hortatur nos apostolus, ut Christum laudemus, et toto corde glorificemus, quia scilicet redemit nos pretio magno; *empti estis pretio magno. Glorificate, et portate Deum in corpore vestro* (1. Cor. 6, 20). Angelos nec minimo pretio redimere voluit, nos vero pretio magno redemit; ut enim nos redimeret, flevit amare, sudavit plurimum, laboravit supra modum, et flagellis excipi ac vulnerari dignatus est. En igitur, vulnera passus est Christus, ut nos a dæmonis servitute redimeret; illa denique pertulit, *ut paradisi fores nobis aperiret*.

3. Per Adami peccatum non solum dæmonis servi facti eramus, etiam a cælo exulabamus; per illud nobis clausæ erant paradisi fores. Christus in hunc mundum veniens, sauciari, latusque, manus et pedes sibi aperiri voluit, ut acceptis in corpore suo vulneribus, paradisi nobis ostia aperiret. *Scitum mihi aperuit*, inquit abbas Guericcus, *ut ingrederer in locum Tabernaculi*. Christi Salvatoris corpus simile fuisse videtur arce Noemitiæ, in qua erat janua, qua intrarunt animalia a diluvio salvanda. Corpus quidem Christi erat arca sacra, in qua repositi latebant omnes divinitatis thesauri;

voluit autem Christus huic arce portas fieri, voluit in pedibus et manibus suis fieri vulnera et aperturas, quibus mediantibus ab ira divinæ diluvio salvari, et in cælum ingredi

Christi vulnera vocat. *Ecce haec vulnera patiens aperiret, ac ut in eo nonis Templo erat janua mansiones ascendebatur; cti Templum, in quo janua quæ sunt quasi janua intratur. Unde sanctus tus est Christus, fuisse rissimi, quibus sauciatus nobis apertæ sunt pa- tis reserans. O quam vulnera! Quam amabilis nos Patri reconciliaret, nobis aperiret. O fratres, nit, et nos illius gratia nobis corpus sauciari, et in quid pro illius gloria vitæ tuæ tempore passus pro tui amore perpassus honore pertulisti? Anne dico vulnera? Quid dico adversus te prolatum tamen quod Christi vulnera salvabunt te, nisi partinebimus, et congrega vero cum Christo patiens cælo regnare nequimus. tis et consolationum; viriliter et constanter portate quiddid in Christi lege durum et asperum est, et Christi vulnera cælum vobis aperient. Ecce cur vulnera Christus passus sit. Videamus modo, cur illa apostolis ostenderit.*

luerit, ut nos ab infelici et tyrannica hac servitute redimeret; *dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret* (ad Tit. 2, 14). Non auro, non argento nos redemit; verum passione sua, vulneribus in corpore suo percussis, et oratione sanguinis, qui ex eis manavit.

gento redempto maculati rubinis et erant peccato denegavit, mittere, noluit; et in vinculis liberaverunt reseravit amore pro a juventutem luit. Et in toto corde empti est corpore redimere redimeret modum, et vulnera peremeret; illi

3. Per eramus, et erant parciari, lat in corpor totum man in locum Tabernaculi. Christi Salvatoris corpus simile fuisse videtur arcae Noemittice, in qua erat janua, qua intrarunt animalia a diluvio salvanda. Corpus quidem Christi erat arca sacra, in qua repositi latebant omnes divinitatis thesauri;

ORAZIONE

O Vergine Immacolata e Regina del Santo Rosario, Tu, in questi tempi di morta fede e di empietà trionfante, hai voluto piantare il tuo seggio di Regina e di Madre sulla antica terra di Pompei, soggiorno di morti pagani. E da quel luogo dovevano adorati gli idoli e i demoni. Tu oggi, come Madre delle divine grazie, spargi da per tutto i tesori delle celesti misericordie. Deh! da quel trono ove regni pietosa, rivolgi, o Maria, anche sopra di me gli occhi tuoi benigni, ed abbi pietà di me, che ho tanto bisogno del tuo soccorso. Mostrati anche a me come a tanti altri. Ti sei dimostrata, vera Madre di Misericordia: **Monstra te esse Matrem**, mentre che io con tutto il cuore Ti saluto e Tinvoco mia Sovrana e Regina del Santissimo Rosario.

Salve Regina, Mater, etc.

IMPRIMATUR:
Mediolani in Curia Archiep., die 2 Julii 1898.
P. CAROLUS NARDI, *Presbiter, gen.*

voluit autem Christus huic arcae portas fieri, voluit in pedibus et manibus suis fieri vulnera et aperturas, quibus mediantibus ab ira divina diluvio salvari, et in caelum ingredi valeremus. Et ideo Doctor Seraphicus Christi vulnera vocat *aperta ad quietem ostia*, quia scilicet haec vulnera pati voluit Christus, ut paradisum nobis aperiret, ac ut in eo aeternum quiesceremus. In famoso Salomonis Templo erat janua a latere dextro, qua ad omnes Templi mansiones ascendebatur; corpus autem Christi erat Spiritus sancti Templum, in quo januas aperiri, seu vulnera infigi voluit, quae sunt quasi januae aperta, quibus in caelum ascenditur et intratur. Unde sanctus Bernardus ait, clavos, quibus vulneratus est Christus, fuisse simul clavos et claves: fuerunt clavi dirissimi, quibus sauciatus est Christus; et fuerunt claves, quibus nobis aperte sunt paradisi januae; *Clavus penetrans, clavis reserans*. O quam mirabilia et efficacia fuere Christi vulnera! Quam amabilis Christus, qui haec vulnera pertulit, ut nos Patri reconciliaret, ut nos redimeret, et ut caeli januas nobis aperiret. O fratres, Christus tot et tanta pro nobis sustinuit, et nos illius gratia nihil pati volumus; ipse suum pro nobis corpus sauciari, et vulnerari permisit, et nos vel minimum quid pro illius gloria pati dedignamur! Dic, quæso, quid toto vite tuae tempore passus es pro Christo, qui tot et tam gravia pro tui amore perpassus est? Ubi sunt vulnera, quæ pro illius honore perulisti? Anne tuum pro ipso sanguinem fudisti? Quid dico vulnera? Quid dico sanguinem? Forte nec unicum verbum adversus te prolatum pro illius amore patienter tulisti? Scito tamen quod Christi vulnera januas caeli tibi non aperient, nec salvabunt te, nisi particeps fueris passionum ejus: *si sustinebimus, et congregabimus* (2. Tim. 2), ait D. Paulus; si vero cum Christo pati nolumus, cum ipso ad caelum ire, et in caelo regnare nequimus. Estote ergo participes passionum, ut sitis et consolationum; viriliter et constanter portate quicquid in Christi lege durum et asperum est, et Christi vulnera caelum vobis aperient. Ecce cur vulnera Christus passus sit. Videamus modo, *cur illa apostolis ostenderit*.

II PARS.

Cur Christus vulnera sua apostolis ostendit?

Non vacat mysterio quod Christus apostolis sua ostenderit vulnera. Hujus rei multæ rationes adduci possent, quas investigare prolixum nimis foret: ideo breviter consulam, dico, Christum sua apostolis ostendisse vulnera 1. ut suum iis manifestaret amorem; 2. ut eos in fide firmaret; 3. ut eos ad patientiam excitaret.

1. Christus Dominus apostolis post resurrectionem apparens, sua eis ostendit vulnera, dicens: *Videte manus meas et pedes meos* (Luc. 24, 39). Quasi dicat; videte, quo affectu, quo ardore vos dilexerim, videte meum in vos amorem, qui tantus extitit, ut pro vobis hæc vulnera æquo animo pertulerim. Unde doctissimus Hugo Cardinalis hæc Christi exponens verba, sic ait: *videte affectus meos erga vos et alios*; seu in vulneribus, quæ ostendo vobis, et quæ pro vobis passus sum, videte quanto affectu vos amaverim. Per prophetam declarat Deus, quod nos dilexerit: *Dilexi vos* (Malach. 1). Multi tamen ita ingrati reperiuntur, ut acceptorum a Deo beneficiorum immemores petant, in quo Deus eos dilexerit: *Dilexi vos, dicit Dominus, et dicistis: in quo dilexisti nos?* Heu si quereremus a Deo, in quo nos dilexerit, nonne innumera recensere posset beneficia, sui in nos amoris egregia monumenta? Nonne a Deo sunt bona animæ et corporis, bona gratiæ, naturæ, fortunæ, et omnia quibus fruimur? Quid habes, homo, quod non accepisti? Nil certe in te boni, quod a Deo non acceperis et quod sui in te amoris testimonium non sit. Verum si scire velis, in quo te specialiter Deus dilexerit, vide vulnera quæ pro te passus est: *videte manus meas et pedes meos, videte affectus meos*. Hæc apostolis hodie ostendit Christus; quasi dicat, ecce in quo dilexi vos, ecce quantus extitit meus in vos amor. Adnotat sanctus Joannes Evangelista, quod Christus apostolis

apparens, eis specialiter lateris sui vulnus ostenderit; *ostendit eis manus et latus*. Hoc lateris vulnus speciali attentione contemplantur sancti Patres, ac quærent, cur illud apostolis Christus ostenderit? nec hærent in danda hujus rei ratione; respondent enim unanimiter cum S. Bernardo, quod sacrum hoc vulnus Christus ostenderit, *ut per vulnus visibile, vulnus amoris invisibile videremus*. Quod autem de lateris vulnere dicunt sancti Patres, hoc et de omnibus externis corporis Christi vulneribus asserere licet. Ostendit enim Christus apostolis vulnera externa corporis, ut per hæc vulnera, quasi per rimas et aperturas, viderent vulnus amoris, quo sauciabatur cor ejus, et agnoscerent quanto eos amore prosequeretur. Ad hæc Christus sua apostolis visenda præbuit vulnera, ut suum iis patefaceret amorem, *simulque eos et nos in fide firmaret*.

2. Cum Christus apostolis apparuit, dixit eis: *Videte manus meas et pedes meos* (Luc. 24, 39). Dixit eis etiam: *Palpate et videte*: quasi dicat: videte, imo et si velitis, mea tangite vulnera, et certi estote, quod non sim phantasma vacuum et inane: certo scitote quod sim Dominus et magister vester; quod sim ipsemet qui vobiscum tanto tempore versatus sum; quod sim ipse qui coram vobis toto prodigia operatus sum, et qui pro vobis mortuus sum: hæc scitote, nec ullo modo de iis dubitatis: *Videte manus meas et pedes, quia ego ipse sum: palpate et videte*. Cur toties Christus apostolos ad videnda vulnera invitavit, dicens: *Videte, videte?* Nonne satis erat, quod eis vulnera videnda exhiberet? Ad quid ergo hæc iterat verba: *videte, videte?* Ea iterat, eosque ad videnda vulnera pluries invitavit, ut visione vulnerum firmarentur in fide resurrectionis Christi et deinde resurrectionis fidem in universo orbe prædicent: *palpate et videte*, inquit sanctus Petrus Chrysologus, *ut effundant toto orbe terrarum hæc vulnera fidem*. Sanctus Thomas, qui cum aliis apostolis non erat, cum Christus eis sua ostendit vulnera, eum resurrexisse credere non poterat, et ideo dicebat: *nisi videro in manibus ejus fluxuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in latus ejus, non credam* (Joan. 20, 25). Alii apostoli, postquam

etiam Christi suscitati vulnera viderunt, eum resurrexisse non adhuc firmiter credebant: *Adhuc autem illis non credentibus* (Luc. 24, 41). Si autem apostoli, postquam Christi a mortuis excitati vulnera viderunt, eum a mortuis surrexisse vix crediderunt; quomodo ejus resurrectionem credidissent, si ejus vulnera minime vidissent? De ea forte plus dubitasset, quam Thomas. Et si apostoli, qui erant Ecclesiae columnæ, nutassent in fide et de Christi resurrectione dubitasset, quis eum resurrexisse credidisset? Nullus quidem. Et si nullus eum resurrexisse credidisset, nullus etiam credidisset eum vere fuisse Messiam: nullus etiam fidem adhibuisset sacramentis, quæ ipse instituerat et mysteriis quæ revelaverat, quia, ut docent sancti Patres, Christi resurrectio est sigillum, probatio et confirmatio omnium mysteriorum, quæ operatus est in hoc mundo. Ideo ergo sua Christus apostolis ostendit vulnera, ut firmiter ipsum resurrexisse credant, et ut resurrectionis fidem per totum orbem effundant; *Ut effundant toto orbe terrarum hæc vulnera fidem*. Denique sua Christus apostolis ostendit vulnera, *ut eos ad patientiam excitet*.

3. Prævidebat Salvator, apostolos dira perpessuros in prædicatione evangelii; scientia sua infinita agnoscebat, quanta ipsi passuri essent a judæis, a gentilibus, ab imperatoribus et a tyrannis; idcirco ut eos ad gravia quæque patienter ferenda excitaret, sua vulnera iisdem inspicenda exhibuit: *ostendit eis manus et latus*. Quo facto dicit; o apostoli mei, probe scio, quod illudi, carceribus mancipari et gravissimis suppliciiis affici debeatis; non me latent omnia tormenta quæ passuri estis. Jamvero sicut pro amore vestri hæc vulnera, quæ ostendo vobis, æquanimiter perpessus sum, ita peto a vobis, ut pro mei amore dira quævis supplicia perferre haud formidetis. In libro primo Machabæorum (6, 34) legitur, milites sanguinem, aut sanguinis aliquam speciem, sive moros vel uvæ rubras elephantis ostendisse, ut eos ad prælium accenderent; *elephantis ostenderunt sanguinem uvæ et mori, ad acuendos eos ad prælium*. Sic Christus totum terrarum orbem ut prælii locum inspicit, in quo et apostolos et martyres et omnes fideles cer-

tare et gravia pati oportet ut igitur eos ad strenue decertandum et ad gravia patienter sustinenda excitet, vulnera, ex quibus pretiosus fluxit sanguis, apostolis ostendit. Nimirum, ut loquitur S. Bernardus, eis sua ostendit vulnera, *ut animos erigat, utque exemplo sui eos reddat ad tolerandum fortiores*. Hæc vulnera, quæ Christus apostolis objicit, sunt quæ ora aperta, quæ clamant; *Clamat clacus, clamant vulnera*, inquit S. Bernardus. Quid hæc clamant vulnera? Certe non apostolis tantum, omnibus etiam hominibus clamant, ut exemplo Christi cuncta adversa benigne, patienter et æquanimiter ferant. O homo! si podagra, dysenteria, calculo, vel gravi alio quovis laboras morbo, inspicere Christi vulnera quæ clamant, omnia patienter ferenda; *Clamat clacus, clamant vulnera*. Si paupertate maxima gravaris, si ab omnibus derelinqueris, ab hostibus opprimeris, et aliis multis adversis affligeris, si natura et passiones mæstitiam, impatientiam, iram et desperationem tibi suadent, respice Christi vulnera, quæ clamant, omnia quantumvis dura et aspera pro ejus amore patienter toleranda. Cum aliquando sanctus Petrus martyr accusaretur gravis cujusdam criminis, cujus erat innocens, cumque hæc diu calumniam æquo animo perpessus esset, tandem tædio confectus, coram Christi crucifixi imagine orans, dicebat: O Domine, tu meam nosti innocentiam, tu scis, me insontem esse criminis, quo accusor, cur ergo sinit, me tam gravi calumnia affici? Cur permittis me tam diram persecutionem pati? Cui Christus crucifixus respondit: Et ego quid mali feceram? Nonne eram te innocentior? Et tamen diriores passus sum calumnias et persecutiones, quam tu; exemplo meo discere dura quævis patienter tolerare. O fratres, hoc et vos omnes discite; cumque aliquid adversi vobis accidit, respicite in faciem Christi vestri, ad Christi crucifixi effigiem oculos convertite, videte vulnera, quæ pro vobis passus est; quæ clamabunt, vobisque dicent, omnia patienter ferenda pro amore illius, qui tot et tanta pro vobis pertulit. Patienter ergo portato quævis adversa, aspicientes vulnera Christi, qui tam gravia pro vobis pertulit. *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen*,

aspicientes in authorem fidei (Hebr. 12). Ecce rationes, propter quas Christus apostolis vulnera sua ostendit. *Videamus, cur illa aut saltem eorum cicatrices in corpore suo servat.*

III PARS.

Cur Christus vulnera in corpore suo retinet?

Christus, cujus potentia infinita, ita quidem vulnera sua curare poterat, ut nullum eorum remaneret vestigium; cicatrices ita tollere, ut nullae passionum et tormentorum reliquiae in corpore ejus apparerent. Voluit tamen, ut ait Rupertus abbas, quinque vulnerum cicatrices retinere ad sui gloriam, ad nostri bonum et ad reproborum confusionem. 1. Ad sui gloriam; *Sibi ad gloriam.* 2. Ad nostri bonum, *nobis ad gratiam.* 3. Ad reproborum confusionem, *inimicis vero ad criminatricem sententiam.*

1. Putat D. Augustinus, martyres cum vulnerum suorum cicatricibus resurrecturos, easque perpetuo retenturos ad majorem sui gloriam, quia cum causa vulnerum praecleara est, cicatrices quae remanent, sunt signa gloriosa meritorum et virtutis ejus, qui illa excepit. Sicut autem martyres ad sui gloriam vulnerum cicatrices in corpore suo retinebunt, ita et Christus ad sui gloriam cicatrices retinuit. Poterat Christus manuum, pedum et lateris cicatrices abolere, inquit V. Beda, verum eas ad sui gloriam retinuit, ut scilicet in perpetuum essent signa triumphi, quem de hostibus reportavit. *Ob signum perpetis victoriae, vulnere cicatrices caelo inferre maluit, quam abolere.* Si aliquis fortissimus miles, scribit V. Beda, jubente rege suo, pro totius gentis salute singulari certamine desudans, multis quidem vulneribus exceptis, hostem tamen interficiat et victoriam suae genti reportet, maximam sibi comparabit gloriam. Si autem peritus adveniens medicus, dicat illi, possum tua curare vulnera quo modo volueris: si velis, ita ea

curabo, ut nulla eorum vestigia remaneant, vel si malueris, sic ea curabo, ut cicatrices remaneant, deformitas tamen prorsus omnis absit. Respondebit ille haud dubie, se malle sanari ita ut remaneant cicatrices, quia haec sunt gloriosa suae virtutis et triumphi signa. Sic Christus, qui perceptis plurimis in passione sua vulneribus, de tartareo hoste gloriose triumphaverat, poterat quidem sua sanare vulnera, ut nec minimum eorum relinqueretur vestigium; pro sua tamen gloria vulnerum cicatrices remanere maluit, ut essent in perpetuum signum victoriae, quam de humani generis hostibus reportaverat; *ob signum perpetis victoriae, vulnere cicatrices caelo inferre maluit, quam abolere.* Christus autem non solum ad sui gloriam cicatrices retinuit, etiam ad nostri bonum.

2. Eas etiam retinuit, ut caelesti illas Patri commonstraret, utque iis uteretur ad intercedendum pro nobis apud ipsum et ad iram ejus in nos, licet justissimam, facilius leniendam. Unde S. Ambrosius ait, quinque vulnerum Christi foramina esse quasi tot aperta ora ad Deum pro nobis clamantia gratiam et misericordiam; *tot ora, quot vulnera.* Christus cruci affixus divinum os suum adire dignatus est, ut gratiam et misericordiam a Patre pro inimicis postularet: *Pater, dimitte illis* (Luc. 23, 34). In caelo necesse non habet os suum aperire, ut Patrem pro nobis exoret, nobisque eum propitium reddat; id unum sufficit, ut vulnerum suorum cicatrices oculis ejus objiciat. Non est necesse, ut ad emolliendum Patris cor, in caelo clamet, dicens: *Pater*, quia cum vulnerum cicatrices ei ostendit, idem est ac si dicat, tu es Pater meus et ego Filius tuus, sumque filius ita obediens, ut pro tui amore haec vulnera pati non recusarim. Neque est etiam necesse, ut ad obtinendam nobis a Patre gratiam et misericordiam, clamet ad Patrem, *Dimitte illis*; quia cum ei sua representat vulnera, idem est ac si dicat: Pater, supplex te rogo per haec vulnera, quae in Calvariae monte pro tui amore passus sum, ut peccatoribus indulgeas. Haec tandem Christus servare voluit vulnerum vestigia, ut essent quasi ora aperta ad nostri bonum; seu ut, median- tibus illis, gratiam et misericordiam nobis impetraret. *Tot ora,*

quot vulnera. Antipater Idumæus, magni Herodis pater, postquam in bellis pro imperatore susceptis, plurimis sauciatus fuisset vulneribus, apud ipsum gravissimi ejusdem criminis calumniose accusatus est. Poterat ipse amicorum intercessione, vel magnatum protectione veniam obtinere; aliam viam, eamque efficacissimam tenuit: nam ad Cæsarem venit et aperto pectore, cicatrices in bello pro ipsius causa susceptas ostendit, dicens: *ego, Cæsar, nolo me verbis apud te excusare; sed ista vulnera, quæ suscepi pro te, loquantur pro me.* Et revera pro illo hæc vulnera ita locuta sunt, ut ab imperatore gratiam et veniam obtinuerit. Ecce quid agat Salvator, adstans æterni Patris tribunali; ei exhibet cicatrices vulnerum, quæ pro ejus gloria et nostri salute passus est; hæc illi obedientiæ, fidelitatis et passionis suæ signa exhibet, ut eum ad nobis indulgendum moveat; sua oculis ejus objicit vulnera, veluti ora factunda et deserta, quæ potenter efficiunt, ut ille misericorditer et benigno vultu nos respiciat. O quam bonum nobis est, quod has cicatrices Christus in corpore suo retinuerit, cum eas servaverit ad gratiam nobis obtinendam. E contra quam terribet reprobos in judicio, cum videbunt Christum, quas cicatrices *tunc ad illorum confusionem erit ostensurus.*

3. Dicobat sæpius Alexander magnus, quod *quantumvis sanetur vulnus, quod illatum est, maneat tamen cicatrix*, id est, quod maneat semper memoria acceptæ injuriæ, licet dolor abscesserit. Ita sane; licet Christus a multo tempore gravem passus sit injuriam a peccatoribus, nec ullum amplius dolorem sentiat, manebit tamen memoria scelerum contra imponentes et ideo ut eis confusionem ingerat, in die iudicii eis ostendet vulnera, quæ pro eorum salute passus est. Omnes quidem hæc videbunt vulnera, justi, ut ea demirentur et ut benefactori suo gratias agant; reprobi vero, ut confundantur, eo quod ex gratis per illa vulnera acceptis nullum emolumentum perceperint: *reprobi videbunt in quem transfuserunt.* videbunt vulnera, quæ ad delenda eorum peccata Christus pertulit; hæc videbunt et operientur confusione, eo quod ex Christi vulneribus et ex sanguine ejus pro illis fuso nullum

fructum elicerint. Spiritu prophético a Christo petebat Ezechiel propheta, ut sua peccatoribus vulnera ad eorum confusionem ostenderet. *Tu autem, fili hominis, ostende domui Israël templum et confundantur ab iniquitatibus suis* (43, 10). O peccatores, hoc sane templum criminibus vestris dirutum Christus in die iudicii vobis ostendet, vulnera tunc exhibebit quæ pro vobis passus est, ac ad vestri confusionem dicit: *Ecce hominem quem crucifixistis, videtis vulnera quæ inflaxistis, agnoscitis latus quod pupugistis, quoniam per vos et propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis* (S. Aug. de simb. 2, 8). Quanta manebit peccatores confusio, cum Christum vulnera ostendentem et sic loquentem audient! Quantum tunc confundentur, qui sacratissima hæc vulnera blasphemio suo ore tam facile prosciderunt! Quanta confusione perfundentur, qui hos salutis fontes contempserunt et neglexerunt!

O peccator, menti tuæ objice Christum in extremo iudicio sua tibi vulnera ostendentem, ac dicentem, vide vulnera quæ pro tui salute suscepi, vide hæc vulnera, quæ pertuli, ut æterno Patri te reconciliarem, ut a peccati servitute te redimerem et ut tibi ostia paradisi aperirem; vide hæc vulnera, o quibus fluxit sanguis ad tui, totiusque orbis lavanda crimina; vide tandem hæc vulnera, quæ toties Patri representavi, ut ab ipso gratiam et misericordiam tibi impetrarem; tu vero tam ingratus fuisti, ut me, et meaque vulnera contempseris, ac sanguinem meum conculcaveris: scio tamen quod non amplius gratiam et misericordiam pro te postulabunt hæc vulnera; quin contra indignerent clamabunt ad Patrem, ut vindictamumat de inimicis meis. O terrorem! o formidinem! o confusionem! Eja, o peccator, dum adhuc hæc vulnera quasi ora aperta, pro tui salute loquantur ad Patrem, ad has civitates refugii advola; ingredere hæc foramina petre; in fossa hac humo quære præsidium et solatium. *Ingredere in petram et abscondere in fossa humo a facie timoris Domini* (Is. 2, 10). Enixe Deum roga, ut horum vulnerum virtute gratiam tibi in hoc mundo et gloriam in paradiso conferat. Amen.

DOMINICA SECUNDA POST PASCHA.

DE BONO PASTORE.

Ego sum pastor bonus (Joan. 10).

Cum Christus coeli, terræque Dominus sit, nostris non eget opibus, nostra non indiget opera, nilque ad sui emolumentum a nobis expectat. Licet autem nec opibus, nec subsidio nostro opus habeat, singulari tamen nos amore prosequitur: utque suum in nos manifestet amorem, varia, nunc nutriti, nunc medici, modo magistri et modo pastoris sortitur nomina; quæ omnia suum in nos amorem mirum in modum patefaciunt. Si esuriamus, ipse se nutritium nostrum dicit: *Ego quasi nutritius Ephraim* (Osee 11, 13). Si animæ et corporis infirmitatibus gravemur, ipse in hunc mundum venit ut medicus, *qui omnes male habentes curavit* (Matt. 8, 16). Si ignorantia tenebris involvamus, ipse se magistrum nostrum exhibet, vultque magister noster esse et vocari: *Vos vocatis me magister et domine, et bene dicitis, sum etenim* (Io. 13, 13). Ac tandem totum genus humanum velut gregem suum inspiciens, se bonum pastorem declarat: *Ego sum pastor bonus*. Non dicit hodie Christus: ego sum iudex, ut adversus vos sententiam dicam: ego sum tyrannus, ut vos opprimam, ego sum Dominus, ut vestra omnia rapiam. Ut nos ad sui amorem alliciat, ait: *Ego sum pastor bonus*. Vere pastor bonus est Christus, qui omnia boni pastoris munera pro grege sibi credito summo affectu obit. Vere pastor bonus est Christus, omniumque pastorum exemplar, ad quod respicere debent omnes animarum pastores, ut ei conformes efficiantur. Eum in hac concione in exemplum ab animarum pastoribus imitandum proponam. *Ave.*

Totus genus humanum grex est Christi Salvatoris, qui tot regimini suo commissas habet oves, quot homines a Deo conditi sunt. Nec ulli melius committi poterant, quam zelantissimo huic pastori, qui gregem suum pavit verbo, prævit exemplo et curavit subsidio. *Gregem quidem suum pavit verbo*, cum in vicis et plateis, in montibus et in cruce populis prædicaverit; apostolosque in universum mundum miserit, ut undique prædicationis sonus audiretur. *Gregem etiam suum prævit exemplo*, cum miranda humilitatis, patientiæ, charitatis, omniumque virtutum exempla semper et ubique ediderit. *Gregem tandem suum curavit subsidio*, cum non solum toto vitæ suæ tempore, pro ovium spurum profectu laboraverit, at etiam pro earum salute acerbam mortem objerit, animamque peramanter posuerit: *Animam meam pono pro ovibus meis* (Io. 10, 14). Ecco qualis pastor fuerit Christus et ecce etiam quales esse debeant pastores animarum. Ut enim suo debite fugantur officio, gregi suo debent verbum, exemplum et curas: vel, quod idem est, gregem suum debent pascere, præire et curare: 1. *pascere* verbo: 2. *præire* exemplo: 3. *curare* subsidio.

I PARS.

Pastores animarum gregem suum pascere debent verbo.

Verbum Dei est animæ cibus; et sicut cibus materialis necessarius est corpori, ita verbum Dei necessarium est animæ. Unde sicut caro sine materiali cibo attenuatur, debilitatur et moritur, ita et anima, si verbi divini cibo non pascatur, arescit et ad omne bonum inutilis efficitur; *quomodo caro per famem sicca et tenuis velut quoddam simulacrum efficitur; ita et anima, si verbi Dei cibo non pascitur, arida, inutilis et ad nullum opus bonum congrua invenitur* (Aug. ser. 56, de tem.). Populus quidem spirituali hoc verbi Dei cibo indiget; quis autem dabit populo hunc panem ad manducandum? Quis exhortabitur eum in omni patientia et doctrina? Ad hoc sane